

Soustava Česká tabule

Severočeská tabule			
Ralská pahorkatina	Dokeská pahorkatina	Vlhošť	614 m n.m
	Zákupská pahorkatina	Ralsko	696 m n.m
Jičínská pahorkatina	Turnovská pahorkatina	Sokol	562 m n.m
	Bělohradská pahorkatina	Dehtovská horka	525 m n.m.
Středočeská tabule			
Dolnooharská tabule	Hazmburská tabule	Hazmburk	418 m n.m
	Řípská tabule	Říp	459 m n.m
	Tereziňská kotlina	Mrchový kopec	211 m n.m
Jizerská tabule	Středojízerská tabule	Horka	410 m n.m
	Dolnojizerská tabule	stř. výška: 236 m n.m	
Středolabská tabule	Nymburská kotlina	Oškobrň	285 m n.m
	Čáslavská kotlina	stř. výška: 245 m n.m	
	Mělnická kotlina	Dřínov	247 m n.m
	Mrlinská tabule	Ostrá hůrka	278 m n.m
	Českobrodská tabule	stř. výška: 243 m n.m	
Východočeská tabule			
Východolabská tabule	Cidlinská tabule	Holý	323 m n.m
	Chlumecká tabule	Na šancích	352 m n.m
	Pardubická kotlina	Kunětická hora	307 m n.m
Orlická tabule	Úpsko-metujská tabule	stř. výška: 285 m n.m	
	Třebechovická tabule	U rozhledny	451 m n.m
Svitavská pahorkatina	Českořebovská vrchovina	Baldský vrch	693 m n.m
	Loučenská tabule	Modřecký vrch	657 m n.m
	Chrudimská tabule	Heráně	453 m n.m

SEVEROČESKÁ TABULE (podsoustava)

Ralská pahorkatina (celek)

- západní část Severočeské tabule ($P= 1.356 \text{ km}^2$)
- členitá pahorkatina budovaná svrchnokřídovými kvádrovými kaolinickými, místy jílovitými a vápnatými křemennými pískovci, v menším rozsahu slínovci a písčítými slínovci
- četná drobná tělesa třetihorních sopečných hornin (žíly, výplně sopouchů, lakolity)
- strukturně denudační reliéf stupňovin a mělkých kotlin
- v údolních nivách rašelinisté; v kvádrových pískovcích často kaňonovitá údolí a četné tvary zvětrávání a odnosu
- krajinné dominanty vytváří vypreparované čedičové, znělcové a trachytové horniny
- do povodí Panenského potoka pronikl přes Jitřavské sedlo pevninský ledovec v době halštrovského zalednění
- území odvodňuje Ploučnice a menší pravostranné přítoky Labe (Pšovka, Liběchovka, Obetka, Úštecký potok)
- nejvyšší vrchol: *Ralsko* (696 m n.m.)- rozsáhlá strukturně a tektonicky podmíněná elevace (o ploše $4,5 \text{ km}^2$), relativně vystupuje o více než 400 m nad údolním dnem Ploučnice; vrcholí výrazným úzkým hřbítkem na vypreparované žíle směru SV-JZ z olivinického nefelinitu; skalní stěny, balvanové proudy, svahy pod sopečným vrcholem jsou budovány kvádrovými kaolinickými a jílovitými pískovci turonu

Jičínská pahorkatina (celek)

- východní část Severočeské tabule ($P= 1.356 \text{ km}^2$)
- členitá pahorkatina místy plochá vrchovina budovaná svrchnokřídovými slínovci, písčítými slínovci
- rozptýlené průniky drobných těles třetihorních bazaltoidních hornin
- tektonicky podmíněný strukturně denudační reliéf v severní a severovýchodní části výrazně tektonicky porušený

- typické tvary: kuesty, tabulové plošiny, hrást'ové a antiklinální hřbety, erozně denudační a tektonicky podmíněné kotliny a brázdy
- typické říční terasy zejména v povodí středního toku Jizery, Cidliny a Labe
- nejvyšší bod: *Sokol* (562 m n.m.)-suk tvaru plochého hřbítku při hraně kuesty; složený z kvádrových kaolinických pískovců turonu až koniaků s průniky 3 neovulkanických těles; na vrcholu izolovaná pískovcová skála, v sousedství vrcholové elevace jsou dva vulkanické hřbítky a nízká kupa vypreparovaná z pískovcového obalu. Na hřbítku severovýchodně od vrcholu jsou izolované skalky a mrazové sruby ve sloupcovitě odlučné hornině (výplň žíly).

STŘEDOČESKÁ TABULE (podsoustava)

Dolnooharská tabule (celek)

- západní část Středočeské tabule (P= 1.139 km²)
- členitá pahorkatina
- budovaná svrchnokřídovými slínovci a písčítými slínovci, permskými sedimenty a třetihorními vulkanity
- výrazné projevy neotektoniky zejména v jihovýchodní a jižní části, kde se vyskytuje typický kerný reliéf (rozsáhlé strukturně denudační plošiny)
- ve východní a severní části je typický akumulární reliéf pleistocenních říčních teras a širokých údolních niv
- nejvyšší vrchol: *Říp* (459 m n.m.) – výrazná efuzní neovulkanická kupa ze sodalitického nefelinitu a nefelinického sodalitu s výraznými tvary zvětrávání a odnosu; na slínovcovém podstavci se v pleistocénu vytvořil mocný soliflukční plášť, který je v severní části kryt navátými písky; kupa byla obnažena z obalu křídových hornin v pliocénu a výrazně ovlivnila vývoj říční sítě

V SZ.části: ***Hazmburská tabule***, která představuje tektonicky pokleslou kru poharského zlomového pásma; typické jsou strukturně denudační plošiny a hřbety; osu tvoří Ohře (široké úvalovité údolí). Nejvyšší vrchol: Hazmburk (418 m n.m.)-neovulkanický kužel; další neovulkanické suky: Baba (307), Jiřetín (252), Syslík (285), Blšanský chlum (293).

Ve střední, východní a jihovýchodní části ***Řípská tabule*** s relativně málo porušeným reliéfem postupně klesající od Z k V; nejvyšší vrchol Říp (459 m n.m.).

V severovýchodní části ***Terezínská kotlina***, která představuje erozně denudační sníženinu při Labi a dolní Ohři; západní část tvoří *Lovosická kotlina* (erozní sníženina zčásti tektonicky podmíněná) a východní část *Roudnická brána*, kterou tvoří údolní dno Labe spojující Lovosickou kotlinu a Lužickou kotlinu.

Jizerská tabule (celek)

- střední a severozápadní část Středočeské tabule (P= 949 km²)
- členitá pahorkatina
- budovaná svrchnokřídovými slínovci a písčítými slínovci, ojedinělé neovulkanické suky (průniky 3H vulkanitů)
- výškově konstantní strukturně denudační plošiny rozčleněné erozními zářezy zpravidla bez vodních toků
- nejvyšší vrch Horka (410 m n.m.) – neovulkanický suk z nefelinitu, vrchol jen mírně převyšuje strukturně denudační plošinu

Střední a severní část tvoří na pravém břehu Jizery ***Středojizerská tabule*** s homogenním erozně-denudačním reliéfem, který je rozčleněn poměrně řídkou sítí nehlubokých neckovitých údolí (sudetského směru). V povodí Bělé Bělská tabule (v údolí Bělé množství pramenů; menší neovulkanické suky např. Radechov, Malý Radechov, Lysá hora, Jezovská horka). V jižní části Skalská tabule, která se plynule sklání k JV k údolnímu zářezu Jizery, v její západní části CHKO Kokořínsko.

V povodí Jizery, horní Vlkavy, Košáteckého potoka a dolní Pšovky leží ***Dolnojizerská tabule***, která je zejména v západní části rozčleněna výraznými údolními zářezy. V západní části leží sedimentární strukturní stupňovina pliocenních a staropleistocenních plošin Košátecké tabule

s vydatnými prameny v údolí Pšovky, na rozvodí mezi Mrlinou a Vlkavou Jabkenická plošina (inverze reliéfu), v povodí horní a střední Vlkavy strukturně denudační sníženina Luštenické kotliny, jižní okraj tvoří Jiřícká plošina a Vrutická pahorkatina.

Středolabská tabule (celek)

- jižní a jihovýchodní část Středočeské tabule (P= 2.266 km²)
- plochá pahorkatina o střední výšce 215 m
- tvoří pruh při středním toku Labe, dolní Vltavy, Doubravy a Mrliny
- je budována horninami svrchní křídly, lokálně vystupuje na povrch odkrytý proterozoický a permský podklad

Střední část tvoří sníženina **Nymburské kotliny** s nízkými terasami, údolními nivami a pokryvy navátých písků. V severní části ji tvoří Milovická tabule (se stratigraficky významnou terasovou lokalitou Na Čilečku – plošina VI.terasy (starší riss) Mrliny), střed a jih Sadská rovina (nízké střední a mladopleistocenní terasy Labe; Sánský kanál, významné lokality: opuštěná labská ramena, písčná duna (u Píst) a zbytky typických polabských slatin) a východní okraj Ovčárecká pahorkatina.

Jihovýchod Středolabské tabule tvoří **Čáslavská kotlina** – neotektonická sníženina při JZ.úpatí Železných hor. Je budována turonskými slínovci a na povrch vystupují horniny kutnohorského krystalinika. V severní části ji tvoří tektonická sníženina Žehušické kotliny na dolním toku Doubravy, Klejnarky a Labe, v jihovýchodní části tektonická sníženina Ronovské kotliny.

Severozápad tvoří **Mělnická kotlina**, která představuje erozně denudační sníženinu při dolním toku Vltavy a přilehlém úseku středního Labe. Širší oblast soutoku Vltavy a Labe tvoří Lužecká kotlina se zachovalými zbytky lužního lesa (např. PR Úpor), střed Staroboleslavská kotlina protažení ve směru křídlové pánve (řada písčných přesypů). Opuštěné údolí Labe z doby středopleistocenní VI.terasy, sledující sudetský směr a založené tektonicky tvoří Mělnický úval, od současného údolí Labe oddělený Turbovickým a Cecemínským hřbetem.

Plochá pahorkatina v povodí střední Mrliny je **Mrlinská tabule**, která zahrnuje Rožďalovickou a Královéměstskou tabuli s širokými údolními nivami a nízkými svědeckými vrchy. Na jihovýchodě je Mrlinská tabule omezena Hradčanskou kuestou, která předsatvuje výrazný nesouměrný strukturní hřbet při pravé hraně údolí dolní Cidliny.

Jižní a jihozápadní část tvoří **Českobrodská tabule**, která se sklání od jihu k severu. V severozápadní části ji tvoří členitý reliéf Kojetické pahorkatiny zpestřený vypreparovanými sukami a hřbety barrandienského směru na exhumovaném předkřídlovém povrchu a ojedinělými neovolaknickými sukami (např. PR Kopeč). Relativně monotónní reliéf plošin ukloněných k SV představuje Čakovická tabule, v povodí Šembery Bylanská pahorkatina, na levém břehu Labe Kolínská tabule a východně od kouřimského zlomu Malotická tabule. Na slínovcích zakrývajících svory, ruly a amfibolity kutnohorského krystalinika je Kouřimská plošina s typickými hlubokými epigenetickými údolími v povodí Výrovky.

VÝCHOČESKÁ TABULE (podsoustava)

Východolabská tabule (celek)

- severozápadní část Východočeské tabule; P = 1.689 km²
- plochá pahorkatina v povodí Labe a Cidliny na slínovcích, jílovcích, spongilitech a pískovcích svrchní křídly
- pleistocenní říční terasy a eolické sedimenty
- nejvyšší vrch: *Na šancích* (352 m n.m.) – výrazná svědecká plošina krytá říčními štěrky a písky staropleistocenní terasy Labe

Severozápadní část tvoří **Cidlinská tabule** - rozvodí mezi Cidlinou a Mrlinou tvoří Češovský hřbet, zbývající část tabule: Novobydžovská, Ostroměřská a Nechanická.

Střední část tvoří **Chlumecká tabule** – v rámci ní jsou tabule: Velichovská (např. s lázněmi Velichovky), Libčanská, Krakovanská, Dobřeničská, významná je Urbanická brána – erozní sníženina v místě opuštěného údolí Labe vyplněná středopleistocenními terasovými náplavy Labe a dnes protékaná ve střední části Bystřicí a Cidlinou.

Jihovýchodní část tvoří **Pardubická kotlina** s dominantou neovulkanického suku z miocenního fonolitu Kunětická hora (307 m n.m.); v severní části ji tvoří Královéhradecká kotlina, na jihu Kunětická kotlina (s významnou lokalitou: Vesecký kopec – písčný přesyp, mladopleistocenní naváté písky), ve střední části Bohdanečská brána (lázně Bohdaneč, Bohdanečský rybník), Sečská plošina a Sezemická brána (rovinný reliéf dnešního údolí Labe na východ od Kunětické hory s mladopleistocenní terasou a údolní nivou Labe).

Orlická tabule (celek)

- severovýchodní část Východočeské tabule; P = 966 km²
- plochá pahorkatina převážně v povodí Orlice, Úpy a Metuje na slínovcích, jílovcích, spongilitech svrchní křídy
- pleistocenní říční a eolické sedimenty
- nejvyšší vrch: *U rozhledny* (451 m n.m.) – výrazná svědecká plošina krytá říčními štěrky a písky staropleistocenní terasy Labe

Severní část tvoří **Úpsko-metujská tabule** – v povodí Úpy a Metuje, tabule se skládá z Českoskalické tabule na severu (na S – kuesty, místy sprašové pokryvy, významné lokality: Babiččino údolí a Dubno) a Novoměstské tabule na jihu (předhradní nádrž Rozkoš).

Střední část tvoří **Třebovická tabule** – v rámci ní jsou tabule: Černilovská (v oblasti libřické antiklinály s jílovickým zlomem, ojediněle v údolních nivách zbytky lužních porostů) a Choceňská (mnoho chráněných území, které chrání zejména slatinné louky v údolních nivách, opukové skály s typickou vegetací a zbytky původních lesních porostů); Opočenský hřbet (v oblasti potštejnské, opočenské a libřické antiklinály, asymetrický profil), Rychnovský úval (tektonicky podmíněný úval v povodí Divoké orlice na jihu a Dědiny na severu v oblasti ústecké synklinály) a Českoměziříčská kotlina (tektonicky podmíněná kotlina v povodí Dědiny; rovinný reliéf v oblasti jaroměřské synklinály, uzavřený na Z hřbety libřické antiklinály a na V hřbety opočenské antiklinály).

Svitavská pahorkatina (celek)

- jihovýchodní část Východočeské tabule; P = 1.692 km²
- členitá pahorkatina s vrchovinným územím na východě převážně v povodí Orlice, Loučné, Chrudimky a Svitavy, na severozápadě Labe na slínovcích, jílovcích, spongilitech svrchní křídy
- lokality neogenních sedimentů + pleistocenní fluvialní a eolické sedimenty
- reliéf v oblasti antiklinál, synklinál a okrajových sedimentárních stupňovin, typické kuesty
- pleistocenní říční terasy
- nejvyšší vrch: *Baldský vrch* (693 m n.m.) – velmi výrazná protáhlá široká kuesta (s čelem na ZJZ) potštejnské antiklinály z turonských sedimentů
-

Východní část tvoří **Českořebovská vrchovina** – v okrajových částech horniny letovického krystalinika a granodiority; skládá se z Hřebečovského hřbetu (řada kuest s čely na severovýchodě až východě, prořatý hluboce zaříznutými antecedentními údolími Libchavského potoka, Tiché Orlice a Třebovickou bránou), Ústecké brázdy (tektonicky podmíněná brázda v povodí Divoké a Tiché Orlice (na S), Třebovky a Svitavy na J v oblasti asymetrické ústecké synklinály) a Kozlovského hřbetu (reliéf v oblasti symetrické potštejnské antiklinály, výrazné strukturně podmíněné tvary odkrytého granodioritového jádra potštejnské antiklinály na S, prořatý hluboce zaříznutým antecedentním údolím Tiché Orlice)

Střední část tvoří **Loučenská tabule** – členitá pahorkatina převážně v povodí Loučné a Novohradky, která se skládá z: Vraclavského hřbetu (reliéf v oblasti vraclavské antiklinály), Novohradské stupňoviny (řada kuest, neovulkanický suk Košumberk), Budislavských skal (tvary selektivního zvětrávání a odnosu kvádrových pískovců), Poličské tabule, Litomyšlského úvalu (tektonicky podmíněný úval v povodí Loučné) a Vysokomýtské kotliny (erozní kotlina v povodí Loučné a přítoků).

Západní část tvoří **Chrudimská tabule** – plochá pahorkatina v povodí Chrudimky a Labe, slabě rozčleněný reliéf s kuestami v okrajové části, součástí tabule jsou : Hrochotýnecká tabule (na

východě), Heřmanoměstecká tabule (v západní části) a Štěpánovská stupňovina (tektonicky a litologicky podmíněná stupňovina)